

Sygnatura akt VI Ka 913/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 listopada 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Dariusz Prażmowski

Sędziowie SSO Marcin Schoenborn

SSR del. Małgorzata Peteja-Żak (spr.)

Protokolant Agata Lipke

przy udziale Krystyny Marchewki

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2015 r.

sprawy **D. C.** ur. (...) w T.,

syna M. i D.

oskarżonego z art. 177§2 kk w zw. z art. 177§1 kk przy zast. art. 178 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 7 lipca 2015 r. sygnatura akt II K 730/14

na mocy art. 437 kpk i art. 438 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Tarnowskich Górach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 913/15

UZASADNIENIE WYROKU

z dnia 17 listopada 2015r.

D. C. stanął pod zarzutem popełnienia czynu z art. 177 § 2 kk w zw. z art. 177 § 1 kk przy zast. art. 178 kk, polegającego na tym, że w dniu 22 marca 2014r. w T. na ul. (...), kierując motocyklem marki Y. o nr rej. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że znajdując się w stanie nietrzeźwości – 0,71 promila alkoholu we krwi i pod wpływem środka odurzającego w postaci amfetaminy oraz kierując pojazdem bez uprawnień, nie zachował szczególnej ostrożności na łuku drogi, w wyniku czego zjechał do rowu i uderzył w drzewo, wskutek czego M. M. doznała obrażeń ciała w postaci złamania kręgosłupa piersiowego, pęknięcia wątroby i rany tłuczonyj głowy z wytrzebieniem mózgu, w wyniku czego poniosła śmierć na miejscu zdarzenia.

Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach wyrokiem z dnia 7 lipca 2015r., w sprawie o sygn. II K 730/14, w miejsce czynu zarzucanego, uznał oskarżonego za winnego tego, że w dniu 22 marca 2014r. w T. na ul. (...) kierował motocyklem

marki Y. o nr rej. (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości – 0,73 promila alkoholu we krwi i pod wpływem środka odurzającego w postaci amfetaminy, tj. czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 178a § 1 kk i za ten czyn na mocy art. 178a § 1 kk wymierzył oskarżonemu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Równocześnie Sąd na mocy art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015r. w zw. z art. 4 § 1 kk wykonanie wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 3 lata.

Nadto na mocy art. 71 § 1 kk w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015r. w zw. z art. 4 § 1 kk wymierzył oskarżonemu grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 złotych, zaliczając na mocy art. 63 § 1 kk na jej poczet okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 23 marca 2014r. do dnia 16 kwietnia 2014r. i uznając grzywnę za wykonaną w zakresie 50 stawek dziennych.

Na mocy art. 42 § 2 kk w brzmieniu obowiązującym do dnia 17 maja 2015r. w zw. z art. 4 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, zaliczając po myśli art. 63 § 4 kk na poczet orzeczonego zakazu okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 24 marca 2014r. do dnia 7 lipca 2015r.

Nadto Sąd pozostawił bez rozpoznania powództwo cywilne oraz zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, obejmujące stosowną opłatę i częściowe wydatki, stosownie do przepisu art. 624 § 1 kpk zwalniając oskarżonego od wydatków pozostałych i obciążając nimi Skarb Państwa.

Wyrok ten zaskarżyli w całości na niekorzyść oskarżonego Prokurator Rejonowy oraz pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej S. E..

Prokurator Rejonowy wyrokowi temu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę uniewinnienia oskarżonego od zarzucanego mu czynu, polegający na bezkrytycznym przyjęciu, że oskarżony swoim zachowaniem nie wyczerpał znamion zarzucanego mu przestępstwa, podczas gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego, w szczególności ustalenia, że pokrzywdzona nie posiadała uprawnień ani umiejętności do prowadzenia motocykla, posiadała obuwie nie pozwalające na manewrowanie pedałem gazu, jej stwierdzoną wadę wzroku, a także wskazanie przez oskarżonego, iż kierował motocyklem, zaś w chwili czynu puścił kierownicę pozwalając na prowadzenie pojazdu przez pokrzywdzoną, pozwala przyjąć, iż oskarżony dopuścił się popełnienia czynu z art. 177 § 2 kk w zw. z art. 177 § 1 kk przy zast. art. 178 kk;
2. obrazę przepisów postępowania, mająca wpływ na treść wyroku, a to art. 366 § 1 kpk, polegającą na nieprzeprowadzeniu przez Sąd I instancji wszystkich dowodów w sprawie, których potrzeba przeprowadzenia wyłoniła się w toku postępowania sądowego, w szczególności zaniechanie zasięgnięcia uzupełniającej opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych i ustalenia, czy wada wzroku pokrzywdzonej oraz obuwie, w którym poruszała się motocyklem umożliwiały kierowanie pojazdem oraz ustalenia osoby, która motocyklem kierowała w chwili czynu, co w rezultacie doprowadziło do niewyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, a w konsekwencji do uniewinnienia oskarżonego.

Stawiając powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wyrokowi temu zarzucił:

1. mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za jego podstawę i polegający na ustaleniu, że w niniejszej sprawie brak jest przekonujących dowodów pozwalających przypisać oskarżonemu popełnienie zarzucanego mu aktem oskarżenia przestępstwa i skutkujący bezkrytycznym daniem wiary wyjaśnieniom oskarżonego w zakresie w jakim twierdził, że w chwili zdarzenia to nie on, a pokrzywdzona kierowała motocyklem,

co w ostateczności doprowadziło do zmiany kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego ze skutkiem przypisania mu popełnienia czynu z art. 178a § 1 kk;

2. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 4 kpk, art. 5 § 2 kpk, art. 7 kpk, art. 92 kpk i art. 410 kpk oraz art. 201 kpk, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, w warunkach braku obiektywizmu procesowego i bez jego wszechstronnego rozważenia poprzez:

a) pominięcie istotnego fragmentu wyjaśnień oskarżonego, który podczas posiedzenia w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego wskazał, że pokrzywdzona kierując motocyklem przejechała nim odległość od 200 do 300 metrów, co w kontekście niebudzących wątpliwości ustaleń faktycznych sprawy w zakresie braku okularów oraz stwierdzonej wady wzroku pokrzywdzonej budzić musi wątpliwości w odniesieniu do wyjaśnień oskarżonego,

b) dowolne przyjęcie, że pokrzywdzona mogła zdecydować się na kierowanie motocyklem bez okularów, skoro była ona zdaniem Sądu Rejonowego inicjatorką tej „eskapady” oraz miała świadomość, że oskarżony jest nietrzeźwy, które to ustalenia są dowolne i nieoparte jakimkolwiek materiałem dowodowym uzasadniającym przyjęcie takiej wersji zdarzenia, a przed wszystkim sprzecznym z zeznaniami świadków, którzy jednoznacznie wskazali w trakcie przesłuchania, że pokrzywdzona do jazdy skuterem zawsze nosiła okulary,

c) przyjęcie, iż sporządzona przez biegłego sądowego opinia jest jasna i logiczna, podczas gdy z jej treści jednoznacznie wynika, że to oskarżony w chwili zdarzenia kierował motocyklem, która to rozbieżność z treścią zaskarżonego orzeczenia nie została przez Sąd Rejonowy usunięta w drodze dopuszczenia dowodu z uzupełniającej opinii biegłego sądowego.

W oparciu o tak skonstruowane zarzuty apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje okazały się zasadne na tyle, że w wyniku ich wywiedzenia zaskarżony wyrok nie mógł się ostać; stwierdzone uchybienia są istotne o tyle, że koniecznym jest ponowne rozpoznanie sprawy.

Rację mają skarżący, iż zaskarżony wyrok zapadł z obrazą szeregu przepisów prawa procesowego, a to art. 410 kpk i art. 7 kpk, ale także i art. 366 kpk, które to uchybienia mogły mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Ocena dowodów, by pozostawała pod ochroną odpowiednich przepisów kodeksu postępowania karnego, oparta być musi o całokształt ujawnionych w toku postępowania okoliczności, zarówno dla oskarżonego korzystnych, jak i tych, które oskarżonego mogą obciążać. Pisemne motywy zaskarżonego wyroku winny natomiast zawierać odniesienie do wszystkich tych okoliczności, odzwierciedlając proces rozumowania Sądu, prowadzący do wydania wyroku. Jak wielokrotnie stwierdzano w judykaturze, przekonanie Sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną prawa procesowego wtedy, gdy jest wyczerpująco i logicznie – z uwzględnieniem wiedzy i doświadczenia życiowego – uargumentowane w uzasadnieniu (zob. post. SN z dnia 18 I 2007r., III KK 271/06, OSNKW 2007/1/9). Tymczasem Sąd Rejonowy rozpoznając przedmiotową sprawę i ferując rozstrzygnięcie nie wyjaśnił wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a także nie wziął pod rozwagę oraz nie poddał należytej analizie i ocenie całokształtu materiału dowodowego, pomijając w tej mierze również istotne jego części. W konsekwencji ustalenia faktyczne i ocena prawna zaprezentowane w pisemnych motywach wyroku nie były pełne ani wyczerpujące, a to z kolei powodowało, iż wydany wyrok należało uznać za wadliwy. Wnioski wysnute przez Sąd I instancji co do przypisania oskarżonemu w miejsce czynu zarzucanego mu aktem oskarżenia jedynie przestępstwa z art. 178a § 1 kk były przedwczesne. Sąd I instancji powinien był zatem zweryfikować linię obrony zaprezentowaną przez oskarżonego wszelkimi możliwymi do przeprowadzenia dowodami, winien był także uwzględnić i ocenić te wązkie dla niniejszej sprawy okoliczności, podnoszone przez obojga apelujących, które mogły wykluczać bądź przynajmniej znacznie utrudniać prowadzenie motocykla przez pokrzywdzoną, a to jej brak umiejętności i uprawnień do kierowania tego typu pojazdem (wykazano bowiem jedynie, iż potrafiła ona prowadzić posiadany przez siebie skuter), znaczną

wadę wzroku obojga oczu (tj. jej dużą krótkowzroczność) oraz rodzaj założonego obuwia w trakcie jazdy (klapki typu crocsy), wpływającego bądź też nie na możliwość zmiany biegów w motocyklu. To, iż pokrzywdzona, będąca pod znacznym wpływem alkoholu, zdecydowała się na przejażdżkę z nietrzeźwym, nadto będącym pod wpływem substancji psychotropowej, znajomym, choć świadczyło o jej lekkomyślności i braku bezwzględnej przestrzegania z jej strony zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, niekoniecznie musiało skutkować jej decyzją na prowadzenie rzeczowego motocykla. Trudno wyobrazić sobie możliwość kierowania przez niedowidzącą kobietę przedmiotowym motocyklem Y. na odcinku 200 – 300 metrów bez umiejętności i żadnego uprzedniego przygotowania w tym zakresie. Nie sposób bowiem przyrównywać kierowania skuterem z prowadzeniem takiego motocykla (zwłaszcza przy uwzględnieniu braku konieczności fizycznej zmiany biegów w tym pierwszym).

Jest bezspornym w niniejszej sprawie to, iż spod budynku położonego w T. przy ul. (...) M. M. odjechała jako pasażerka na motocyklu prowadzonym przez oskarżonego D. C.; wynika to niewątpliwie z zeznań wszystkich osób będących wówczas na podwórzu przed budynkiem. Dalszy przebieg tragicznej w skutkach trasy jest znany jedynie z relacji oskarżonego, zdaniem którego po zamianie za (...), położoną na skrzyżowaniu ulic (...), i udzieleniu jej pomocy w ruszeniu, to pokrzywdzona dalej, przez odcinek 200 – 300 metrów, aż do miejsca wypadku kierowała motocyklem. Mając tak skąpy materiał dowodowy z osobowych źródeł dowodowych, Sąd Rejonowy winien był w oparciu o zgromadzony pozostały i obszerny materiał rzeczowy w postaci zebranych na miejscu dowodów – szkicu miejsca wypadku, protokołu oględzin miejsca i pojazdu, obszernej dokumentacji fotograficznej, a także sporządzonych opinii oraz dokumentacji lekarskich dążyć do zweryfikowania wersji zdarzenia lansowanej przez oskarżonego, a dopiero w ostateczności – przy powzięciu wątpliwości co do treści ustaleń faktycznych i braku możliwości dowodowych prowadzących do ich usunięcia – sięgnąć po dyrektywę zawartą w przepisie art. 5 § 2 kpk (por. postanowienie SN z dnia 29 V 2008r., V KK 99/08, Lex nr 435313; postanowienie SN z dnia 24 IV 2008r., V KK 24/08, Lex nr 395213).

Tak jednak się nie stało. Sąd orzekający czyniąc ustalenia faktyczne oparł się na niepełnym materiale dowodowym, tak w zakresie braku relacji osób przybyłych na miejsce zdarzenia tuż po wypadku, jak również w odniesieniu do dokumentacji lekarskiej i opinii biegłych. Nie uwzględnił też w dostatecznym stopniu zgromadzonej dokumentacji z miejsca zdarzenia.

Wobec oświadczenia oskarżonego o utracie przytomności w czasie zdarzenia konieczne wydaje się zatem w pierwszej kolejności zwrócenie do Stacji Pogotowia Ratunkowego w T. (jak na k. 48) oraz do (...) Szpitala (...) o nadesłanie wszelkiej dokumentacji lekarskiej z udzielonej oskarżonemu pomocy w związku z zaistniałym zdarzeniem, a także przesłuchanie pracowników pogotowia oraz funkcjonariuszy Policji będących na miejscu i wykonujących swe czynności, celem ustalenia nie tylko zakresu odniesionych przez oskarżonego obrażeń ciała, ale także i jego zachowania na miejscu zdarzenia, miejsca, w którym go zastano, zważywszy na położenie pokrzywdzonej, motocykla i drzewa widocznego na zdjęciach (w szczególności, czy był on przytomny, czy był sprawny ruchowo, w jaki sposób reagował na polecenia służb i co relacjonował tuż po wypadku). Zważywszy na znaczny upływ czasu od zdarzenia wydaje się celowe nadto i uprzednie dołączenie notatników służbowych policjantów, celem dopuszczenia ewentualnie dowodu z zawartych tam ich zapisów przebiegu wydarzeń tuż po przyjęciu zgłoszenia. Zasadne jest też ustalenie w KPP T. z czyjego zgłoszenia patrol Policji udał się na miejsce zdarzenia i jakiej treści to zgłoszenie było.

Ma rację Sąd Rejonowy wskazując na wąski zakres prokuratorskiej tezy dowodowej przy dopuszczeniu dowodu w postępowaniu przygotowawczym z opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji przebiegu wypadków drogowych i przepisów ruchu drogowego T. M.. Biegły ten, znając treść przedstawionego podejrzanemu zarzutu, a zatem i założenie, że kierowcą motocykla był oskarżony, miał za zadanie jedynie przeprowadzenie rekonstrukcji wypadku i stwierdzenie, który z jego uczestników naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym i doprowadził do jego zaistnienia (bądź się do niego przyczynił). Nie badał on już zatem tej kluczowej dla niniejszej sprawy okoliczności, mianowicie tego kto kierował motocyklem tuż przed wypadkiem, doprowadzając do utraty panowania nad pojazdem i uderzenia w drzewo. W swej opinii jasnej i niesprzecznej, choć z punktu widzenia tego postępowania zdecydowanie niepełnej, ustalił on jedynie (obrazując to odpowiednim rysunkiem), iż kierujący motocyklem bezpośrednio przed wypadkiem, jadąc dopuszczalną administracyjnie prędkością, na łuku drogi w lewo zjechał na prawe pobocze, wjeżdżając do rowu i kładąc się na lewy bok, a następnie sunąc po poboczu w rowie na odcinku ok. 22 metry

obrócił się uderzając tyłem w pień drzewa – kołem i siedziskiem. Konieczne zatem pozostaje, już po otwarciu przewodu sądowego, przesłuchaniu oskarżonego, o ile z tego prawa skorzysta, i zgromadzeniu wyżej wskazanych dowodów, przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych z zakresu ruchu drogowego i medycyny sądowej w celu ustalenia możliwości odpowiedzi na pytanie kto tuż przed zdarzeniem kierował motocyklem Y., doprowadzając do tragicznego wypadku. Opiniujący biegli będą musieli mieć na uwadze nie tylko jedyną relację z osobowego źródła dowodowego, jakim są wyjaśnienia oskarżonego, ale też uwzględnić całą obszerną dokumentację sporządzoną na miejscu zdarzenia, w tym i tą zdjęciową, z której bezsprzecznie i jasno wynika usytuowanie drogi i miejsca wypadku, położenia ciała M. M. i motocykla względem drogi i drzewa, odległość ciała i motocykla od drzewa, nadto treść dotychczas wydanych opinii - technicznej dot. stanu technicznego motocykla przed wypadkiem oraz biegłego z zakresu ruchu drogowego. Opinia biegłych odnosić się powinna także do rodzaju i zakresu doznanych przez obie uczestniczące w zdarzeniu osoby obrażeń ciała oraz ustaleń zawartych w opinii z oględzin i sekcji zwłok M. M., z drugiej strony zaś uwzględniać ujawnione już po wypadku uszkodzenia w pojeździe. Dopiero tak przeprowadzona, interdyscyplinarna opinia biegłych może pozwolić na zweryfikowanie wersji oskarżonego w kierunku ustalenia, kto prowadził motocykl tuż przed wypadkiem i uderzeniem w drzewo. Wszystkie podnoszone wyżej, a niewyjaśnione okoliczności skutkują koniecznością zasięgnięcia opinii biegłych, Sąd orzekający bowiem wiadomościami niezbędnymi do jednoznacznej i wiążącej odpowiedzi na pytanie dotyczące osoby kierującej pojazdem nie dysponuje, przez co musi odwołać się do wiedzy specjalistycznej i to dwóch biegłych – z zakresu ruchu drogowego i rekonstrukcji wypadków oraz medycyny sądowej.

Okoliczności powyższe skutkować musiały uchynieniem zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia odnoszącego się do przypisania oskarżonemu przestępstwa wyczerpującego znamiona z art. 178a § 1 kk i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy. Ponownie przeprowadzając postępowanie będzie musiał Sąd Rejonowy powtórzyć je w zakresie wyjaśnień oskarżonego. Przeprowadzi dowód z przesłuchania świadków wskazanych wyżej, po ustaleniu ich tożsamości i dołączeniu niezbędnych dokumentów, także opisanych wyżej. O ile uzna to za konieczne - przesłucha także ponownie świadka w osobie małżonka zmarłej M. M., a to celem ustalenia marki i rodzaju posiadanego przez nią skutera, by wykazać posiadane przez nią umiejętności do prowadzenia takiego rodzaju pojazdu i ustalić sposób jego prowadzenia, tj. tego zwłaszcza, w jaki sposób w tego typu pojeździe zmienia się biegi. W pozostałym zakresie będzie natomiast uprawniony do poprzestania – po myśli przepisu art. 442 § 2 kpk – na ujawnieniu zeznań reszty świadków przesłuchanych na rozprawie, te bowiem, nie kwestionowane przez strony, nie miały także wpływu na uchynienie wyroku, oczywiście o ile nie pojawią się żadne nowe okoliczności w sprawie. W końcu przeprowadzi też dowód z opinii biegłych wskazanych specjalności celem wyjaśnienia okoliczności, o których Sąd odwoławczy w uzasadnieniu niniejszym już napisał.

Dopiero tak zgromadzony materiał dowodowy Sąd podda następnie wszechstronnej i wnikliwej analizie oraz swobodnej ocenie zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego, po czym wyciągnie prawidłowe wnioski końcowe, oczywiście z uwzględnieniem podniesionych powyżej uwag Sądu odwoławczego. Nadto wyniki analizy materiału dowodowego powinny znaleźć odzwierciedlenie, gdy zajdzie taka konieczność, w pisemnych motywach wyroku zgodnie z treścią art. 424 § 1 i 2 kpk.

Z tych wszystkich powodów Sąd Okręgowy orzekł jak w części dyspozytywnej swego wyroku.